

Od seoskih vrtića do prihvatnih razvoja u talijanskim pokrajinama

Ruralna područja često zahtijevaju inovativan i višefunkcionalan pristup javnim službama, ako žele prevladati svoje probleme vezane uz demografiju i specifično okruženje. U Toscani, Sveučilište u Pisi i regionalna vlada surađuju na jednom takvom pristupu. Francesco Di Iacovo sa Sveučilišta Pisa opisuje novi pristup koji se primjenjuje u Toscani, te naglašava kako ruralna područja imaju priliku ojačati svoje veze s urbanim središtima i na taj način riješiti probleme s kojima se susreću. Grazia Faltoni prikazuje neke od ovih modela, razvijene u lokalnoj zajednici Koine, dok Anna Pelloni opisuje nove modele, koje je potaknulo novo regionalno zakonodavstvo pokrajine Emilia Romagna iz 2000. godine.

Kad Sveučilište surađuje s regionalnim ustanovama

Francesco Di Iacovo

Ključ za gospodarski uspjeh ruralnih područja jest njihova sposobnost da zadovolje društvene i obrazovne potrebe svojih zajednica.

U svijetu koji se sve više urbanizira, u kojem je bogatstvo neravnomjerno koncentrirano u gradovima, opstanak i oporavak seoskih lokalnih zajednica zahtijeva suradnju urbanih i ruralnih područja. Depopulacija je sve očitiji trend u mnogim talijanskim seoskim područjima, dok u isto vrijeme građani sve više otkrivaju, pa čak i sele, u ruralna područja. Ovime se stvara prilika da zaživi jedan povezan ruralno-urbani ('rurbani') sustav koji će ostvarivati snažnu vezu između gradova i ruralnih područja i koji će imati potencijal za bolje planiranje potrošnje hrane u gradskim područjima, suvremeniju kontrolu poljoprivredne proizvodnje i drugih resursa, te razvoj višenamjenske poljoprivrede i 'društvenih farmi'. Njegova primjena zahtijeva nov pristup u jačanju javnih službi, te podršci kulturnom identitetu seoskih područja. Ključne su riječi pri tome 'inovacije', 'međugeneracijski', 'međukulturni', 'višenamjenski', te 'multisektorski'. Ruralni razvoj u Toscani uključuje

korištenje prednosti regionalnog povijesnog nasljeđa, visokokvalitetnih domaćih proizvoda i atraktivnog okoliša i pejzaža. Ipak, negativne trendove regija doživljava u značajnom padu populacije i njezinom starenju, iseljavanju domaćeg stanovništva i doseljavanju bogatih i slavnih, sve većem jazu između novih/mladih i starih stanovnika, te nestajanju lokalnih znanja i vještina. Gospodarski

pad značio je da si lokalna zajednica ne može priuštiti istu razinu javnih službi i usluga kakve imaju gradovi. U razdoblju od 2001. do 2006. godine, regionalna vlada je usvojila novu strategiju razvoja i otpočela inovativne pilot-projekte, koji promoviraju korištenje višenamjenskih modela i postojećih resursa, poput poljoprivrede. U regionalne planove razvoja uvršteni su rezultati istraživanja

Djeca na toskanskom seoskom gospodarstvu uče o hrani

centara: strategije ruralnog Toscana i Emilia Romagna

Novi prometni znak na seoskim putevima Toscare, koji upućuje prema društvenom centru lokalne zajednice

iz tri planinska područja Toscare, a financirano je šezdesetak projekata u vrijednosti od skoro 70 milijuna eura. Razvijeno je preko 200 javnih usluga i rekreativnih aktivnosti za više od 38.000 korisnika svih dobnih skupina. Potiču se novi višenamjenski modeli koji bi koristili lokalne resurse i razvili koncept 'društvene farme' - prema kojem se farme koriste za pružanje usluga integracije i rehabilitacije raznih socijalnih grupa, kao što su izbjeglice, osobe s mentalnim oboljenjima, te razne vrste javnih službi i usluga za djecu i mlade. Rezultati ovih djelovanja analizirani su na regionalnoj razini Toscare, ali i na nacionalnoj razini, te su uneseni u državne strateške planove za ruralna područja Italije za razdoblje od 2007. do 2013. godine.

Ove nove javne službe dokazani su učinkovit odgovor na izazove i probleme s kojima su danas suočene ruralne zajednice. One pridonose dugotrajnijem strateškom pristupu ruralnog razvoja, koji jačanjem i razvojem veza između gradskih i seoskih područja i među regijama dovodi do učinkovitijeg planiranja razvoja zemlje. Lokalni resursi postaju iskorišteniji i dostupniji - kao kod *društvene farme* - a lokalne zajednice dobivaju pomoć kako bi prevladale probleme s kojima se susreću u današnjem svijetu, kroz obnovljeno partnerstvo grada i sela.

Studija slučaja 1

Višenamjenski centri ruralnih lokalnih zajednica

Ovi se centri osnivaju kroz partnerstvo

s lokalnim zajednicama-komunama, dobrovoljnim organizacijama i poljoprivrednim zadrugama, kao višenamjenski prostori za djecu i mlade od 3 do 18 godina, ali služe i za druge potrebe lokalne zajednice. Centri osiguravaju potporu djeci bilo u vrijeme praznika ili u vrijeme dogovorenih termina u kojima se kroz različite aktivnosti podupire dječji razvoj i učenje, pomaže im se da ponovno otkriju vlastito okruženje i lokalnu tradiciju, te ih se potiče da razviju poduzetništvo i inovativan rad. Centri daju osnovu za razvoj šumskog turizma, informativnog centra za mlade, obiteljskog posredovanja, mjesta druženja starijih, te poslovnih informacija i rekreacije za djecu i mlade.

Studija slučaja 2

Razvoj škole u višenamjenski centar

Kroz suradnju s lokalnim zajednicama (*comuni*) i vlastima, poljoprivrednim sindikatima i strukovnim organizacijama, lokalnim zdravstvenim službama i dobrovoljnim organizacijama, uz školu u Cavrigliji (pokrajina Arezzo) izgrađena je depadansa koja služi kao višenamjenski centar. Centar služi kao okupljalište i informativni centar za mlade; tu se održavaju informatičke i glazbene radionice, vanškolska edukacija, igraonice i radionice za roditelje. Cilj je ovog centra ponuditi usluge kojih u regiji nije bilo, ali i jačati veze između roditelja i mladih, te stvoriti mogućnosti za edukaciju i zapošljavanje.

Studija slučaja 3

Društvene farme

U mjestu Valdera, blizu Pise, uspostavljena je suradnja između lokalne zajednice i njezinih poljoprivrednih zadruga, lokalnih zdravstvenih službi i sveučilišta u Pisi, kako bi se popisale i uspostavile javne službe koje bi, koristeći lokalnu poljoprivredu i organizacijske resurse, nudile sljedeće usluge:

- Vrtiče na seoskim gospodarstvima za djecu od 5 mjeseci do 5 godina, uz stručne odgajatelje i fleksibilne programe i aktivnosti na samim farmama.
- *Campi solari* (dječje aktivnosti na otvorenom) za djecu od 6 do 11 godina, u trajanju od jednog ili više tjedana, s aktivnostima za grupu djece gdje se potiče socijalni razvoj djeteta i njegovih veza s drugima, te istovremeno razvoj svijesti i poštovanje prema lokalnoj zajednici i domaćem načinu života.
- Zapošljavanje na farmi: radno iskustvo za mlade u dobi od 16 do 18 godina, koje nudi zaštićeno radno okruženje za mlade koji su napustili školovanje.
- Prihvatni centri za djecu, koji nude smještaj, hranu i boravak, te rekreativne aktivnosti za djecu iz obitelji u kojima postoje razni oblici zlostavljanja ili zanemarivanja, ili čije obitelji traže politički azil.

Francesco Di Iacovo je profesor studija poljoprivredne ekonomije na Sveučilištu Pisa (<http://sofar.unipi.it>).
francovo@vet.unipi.it